

N:o 88.

Ank. till Riksd. kansli den 8 maj 1900, kl. 12 midd.

Utlåtande i anledning af väckta motioner om beredande åt den personal, som från vestkustbanan öfvergått i statens jernvägars tjänst, af pension i likhet med den öfriga statsbanepersonalen.

(R. A.)

Uti särskilda lika lydande motioner, väckta n:o 17 i Första Kammaren af herr *P. Hansson m. fl.* och n:o 85 i Andra Kammaren af herr *O. Trapp m. fl.*, har hemställts, att Riksdagen måtte besluta,

dels att jernvägspersonalen vid vestkustbanan måtte berättigas antingen att vinna inträde i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter eller ock att åtnjuta pension i likhet med statens öfriga jernvägstjenstemän och betjente, och

dels hemställa, det Kongl. Maj:t måtte hos Riksdagen göra framställning om det anslag och de åtgärder, som erfordras för att bereda jernvägspersonalen vid vestkustbanan någon af ofvanomförmälda förmaner.

I de med vederbörande jernvägsbolag afslutade särskilda kontrakt angående inlösen för statens räkning af Göteborg—Hallands, Mellersta Hallands, Skåne—Hallands, Landskrona—Engelholms och Malmö—Billesholms jernvägar — hvilka jernvägar gå under gemensam benämning af vestkustbanan — har, på sätt motionärerna meddelat, intagits följande bestämmelse:

»De vid jernvägen anställda tjänstemän och betjente skola ega rätt att öfvergå i statens jernvägars tjänst utan minskning af innehafvande löneförmåner och utan att i öfrigt inträda i försämrad tjänsteställning, dock med förbehåll:

att de icke ega rätt ingå såsom delegare i statens jernvägars pensionsinrättningar med mindre kongl. jernvägsstyrelsen, efter pröfning för hvarje särskildt fall af tjänstemän eller betjentes derom ingifna ansökan, finner sådant kunna utan pensionskassornas särskilda betungande bifallas; hvaremot kongl. jernvägsstyrelsen från och med den 1 januari 1896 skall i afseende å de bolagets tjänstemän och betjente, som tillhöra enskilda jernvägarnes pensionskassa och som ej erhålla särskildt tillstånd att i statens jernvägars pensionskassor inträda, ega samma förpligtelser och rättigheter i förhållande till förstnämnda kassa, som bolaget skulle ega, om jernvägen fortfarande vore bolagets egendom, dock så vidt angår den aflöningsförhöjning, som bemålde tjänstemän och betjente må komma att erhålla efter banans öfvertagande af staten, endast under förutsättning af enskilda jernvägarnes pensionskassas samtycke.»

Af den personal, som, då staten den 1 januari 1896 öfvertog vestkustbanan, i enlighet med förenämnda bestämmelse från denna bana öfvergick i statens jernvägars tjänst, voro de flesta medlemmar af enskilda jernvägarnes pensionskassa. Då emellertid Landskrona—Engelholms jernväg icke varit delegare i denna kassa, saknade dess personal pensionsrätt, och i samma ställning befann sig en del af de vid öfriga fyra jernvägar anställda tjänstemän och betjente, hvilka, då de antagits först år 1895, efter det statsinköpet beslutits, icke ingått i enskilda jernvägarnes pensionskassa. Såsom motionärerna framhållit, äro de pensionsförmåner, som den enskilda kassan, visserligen mot lägre afgifter, bereder sina delegare, väsentligt mindre än dem, som kunna vinnas genom delaktighet i statens jernvägstrafiks pensionsinrättning. Under det att sålunda i sistnämnda inrättning full pension för afgående delegare uppgår till 80 procent af arfvodet jemte inqvarteringsersättningen, utgår densamma i de enskilda jernvägarnes pensionskassa med 40 procent af allenast aflöningen. Visserligen bereddes genom ett år 1896 utfärdadt stadgande delegare i den enskilda kassan möjlighet att få sin pension beräknad jemväl å inqvarteringen, men af denna förmån, för hvars åtnjutande fordrades inbetalning af vissa retroaktiva afgifter, lärer ej någon af vestkustbanepersonalen hafva begagnat sig.

Enligt hvad motionärerna antydte och utskottet af ett tryckt utdrag af jernvägsstyrelsens protokoll närmare inhemtat, har under våren 1897

ansökan om inträde i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter hos jernvägsstyrelsen gjorts af vid förutvarande vestkustbanan anstälde tjänstemän och betjente till ett antal af 406, af hvilka 336 voro delegare i enskilda jernvägarnes pensionskassa men öfriga 70 ej tillhörde någon pensionsinrättning. Efter det jernvägsstyrelsen i anledning häraf låtit verkställa utredning beträffande den inverkan å statens jernvägstrafiks pensionsanstalters ekonomiska ställning, som ett bifall till de gjorda ansökningarna skulle komma att medföra, framstälde styrelsen till direktionen för enskilda jernvägarnes pensionskassa förfrågan, huruvida och i hvad mån den i kassan delaktiga personalen vid eventuelt utträde ur kassan skulle kunna påräkna att återfå sina till kassan inbetalda afgifter. Till svar härå meddelade direktionen i skrifvelse af den 23 september 1897, att direktionen beslutit, att den i § 9 af det för kassan gällande reglemente gifna bestämmelsen, att delegare i kassan, som från jernvägsbolags tjänst afginge innan han vore pensionsberättigad och ej begagnade sig af den honom medgifna rätt att i kassan kvarstå, egde att af kassan återfå tre fjerdedelar af de månatliga afgifter han erlagt, dock utan ränta, skulle anses tillämplig vid ifrågavarande personals eventuella utträde ur kassan, dock med förbehåll, bland annat, att antingen hela personalen samtidigt utträdde ur kassan eller ock att vid utträdet icke afsigtligt gjordes något för kassan menligt urval, så att icke just de delegare underlåte att utträda, till hvilka kassan egde relativt stora förpligtelser i förhållande till deras blifvande afgifter; och skulle direktionen i hvarje särskildt fall/ega bestämma, huruvida delegare, som sådant önskade, finge i kassan kvarstå.

På anmodan af jernvägsstyrelsen afgaf direktionen för statens jernvägstrafiks pensionsinrättning den 7 juni 1898 yttrande rörande ifrågavarande ansökningar, och förklarade deruti direktionen, att den icke hade något att erinra emot det att ifrågavarande personal vunne inträde i pensionsinrättningarna under vilkor att till pensionsinrättningarna inbetalades:

a) ett belopp af 964,487 kronor, hvilket belopp enligt ofvanberörda, af jernvägsstyrelsen föranstaltade utredning utgjorde värdet af den genom ifrågavarande personals inträde i pensionsinrättningarna för dessa inrättningar uppkommande kapitalbrist;

b) skilnaden emellan den del af sagda belopp, som utgjorde den för enke- och pupillkassan beräknade kapitalbrist, samt det belopp, som kunde framgå ur den noggrannare beräkning, som enligt hvad i utlåtandet rörande sagda utredning framhållits, vore erforderlig, derest inträde i pensionsinrättningarna skulle medgifvas sökandena;

c) ränta efter fyra procent från den 1 juli 1897 å de i mom. a) och b) angifna belopp;

d) de enligt gällande reglementen på sökandena belöpande pensionsavgifter för tiden från och med den 1 januari 1896 jemte ränta efter fyra procent å de förfallna pensionsavgiftsbeloppen från respektive förfalldagar; samt

e) det belopp, som representerade värdet af de högre pensioner, som kunde komma att utgå till följd af nu gällande aflöningsreglemente för tjenstemän och betjente vid statens jernvägar.

Efter det förberörda handlingar inkommit företogos de gjorda ansökningarna af jernvägsstyrelsen till afgörande den 6 mars 1899. Dervid fann styrelsen beträffande dem af de sökande, hvilka vore delegare i enskilda jernvägarnes pensionskassa eller hvilka, utan att vara delegare i denna kassa, den 1 januari 1896 uppnått en ålder af minst fyrtio år, icke skäl bifalla den af dem gjorda ansökan om vinnande af delaktighet i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter.

Hvad åter anginge öfriga sökandena, hvilka icke vore delegare i sagda pensionskassa och hvilkas ansökningar icke genom vederbörandes afskedstagande, frånfälle eller redan vunnit inträde i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter förfallit, förklarade jernvägsstyrelsen, att en hvar af dem skulle anses hafva den 1 januari 1896 vunnit delaktighet i statens jernvägars pensionsanstalter, under vilkor att af honom erlades de enligt gällande reglementen på honom belöpande pensionsavgifter för tiden från och med sistnämnda dag jemte den ränta derå, som af direktionen för statens jernvägstrafiks pensionsinrättning kunde vardas bestämd, dock att i händelse detta vilkor ej fullgjordes, delaktighet i pensionsanstalterna skulle anses af vederbörande förvärfvad med ingången af år 1899.

I sammanhang härmed förklarade jernvägsstyrelsen, att beträffande dem af de sökande, hvilka icke vore delegare i enskilda jernvägarnes pensionskassa och hvilka enligt styrelsens ofvanintagna beslut icke nu kunnat medgifvas delaktighet i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter, styrelsen framdeles ville för hvarje särskildt fall pröfva, huruvida vid vederbörandes afskedstagande eller frånfälle skäl kunde förefinnas att till Kongl. Maj:t ingå med framställning om åtgärder för beredande af särskild pension åt den sålunda ur tjensten afgående eller hans sterbusdelegare.

Samma dag — den 6 mars 1899 — meddelade jernvägsstyrelsen jemväl svar på en under hösten 1898 å vestkustbanepersonalens vägnar gjord ansökning, hvaruti hemstälts, att styrelsen ville hos Kongl. Maj:t

göra framställning derom, att denna personal, vid uppnådd pensions-ålder enligt bestämmelserna i reglementet för enskilda jernvägarnes pensionskassor, och densammas enkor och oförsörjda barn vid husfaderns fränfälle måtte af jernvägstrafikmedel erhålla fyllnadspension en gång för alla och sålunda beräknad, att den tillsammans med det från enskilda jernvägarnes pensionskassor utgående belopp motsvarade den pension, som skolat erhållas, om personalen under sin tjänstgöringstid vid vestkustbanan, äfven då denna tillhörde de enskilda bolagen, varit delegare i statens jernvägstrafiks pensionsinrättning. I anledning af denna ansökning förklarade jernvägsstyrelsen, att styrelsen, med allt erkännande af det behjertansvärda i att en bättre pensionering beredes den personal, som från vestkustbanan öfvergått i statens jernvägars tjänst, likväl och med hänsyn dertill att ännu allt för kort tid förflytit sedan vestkustbanan af staten öfvertogs, ansett sig för det dåvarande icke kunna hos Kongl. Maj:t göra framställning i ofvan angifvet hänseende eller i öfrigt härutinnan företaga någon åtgärd.

Ehuru, på sätt af förestående redogörelse framgår, den personal, som från vestkustbanan öfvergått i statens jernvägars tjänst, icke kan hafva något rättsligt anspråk att komma i åtnjutande af samma pensionsförmåner, som tillkomma öfriga vid statens jernvägar anställda tjänstemän och betjente, vill det dock synas utskottet, som om staten af billighetsskäl borde åtminstone i vissa fall bereda den del af förstnämnda personal, som icke vunnit inträde i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter, rätt till någon pension eller förbättring i de mindre fördelaktiga pensionsvilkor, som delaktighet i enskilda jernvägarnes pensionskassa medför. För att kunna bedöma i hvad mån och på hvilket sätt detta lämpligen bör ske, fordras emellertid en fullständig utredning af alla på frågan inverkan förhållanden. Utskottet, som i saknad häraf icke kan tillstyrka, att Riksdagen, på sätt i motionerna föreslagits, nu fattar något afgörande beslut i ämnet, anser sig emellertid hafva anledning förorda, att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller om verkställande af erforderlig utredning i frågan, för att Riksdagen på grund deraf må komma i tillfälle att pröfva, i hvad utsträckning och på hvilka vilkor pension eller förbättrad sådan må kunna ifrågavarande personal beredas.

Utskottet hemställer alltså,

att Riksdagen, i anledning af förevarande motioner, må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla,

att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, i hvad mån, på hvilket sätt och under hvilka vilkor åt den personal, som från vestkustbanan öfvergått i statens jernvägars tjenst men ännu icke vunnit inträde i statens jernvägstrafiks pensionsanstalter, må kunna beredas pension eller, beträffande delegare i enskilda jernvägarnes pensionskassa, förbättring i pensionsvilkoren, vid hvilken utredning torde böra tagas i betraktande alla på denna fråga inverkan omständigheter och särskildt tiden för nämnda personals inträde i statens tjenst, det bidrag, som staten för dess pensionering lemnar till enskilda jernvägarnes pensionskassa, samt de lägre pensionsavgifter, som de af personalen, hvilka äro delegare i sagda kassa, haft att till densamma erlægga, äfvensom att Kongl. Maj:t ville till Riksdagen göra den framställning, hvartill berörda utredning kan finnas böra föranleda.

Stockholm den 8 maj 1900.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.